

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

IZVEŠTAJ O TROŠKOVIMA OPŠTINE

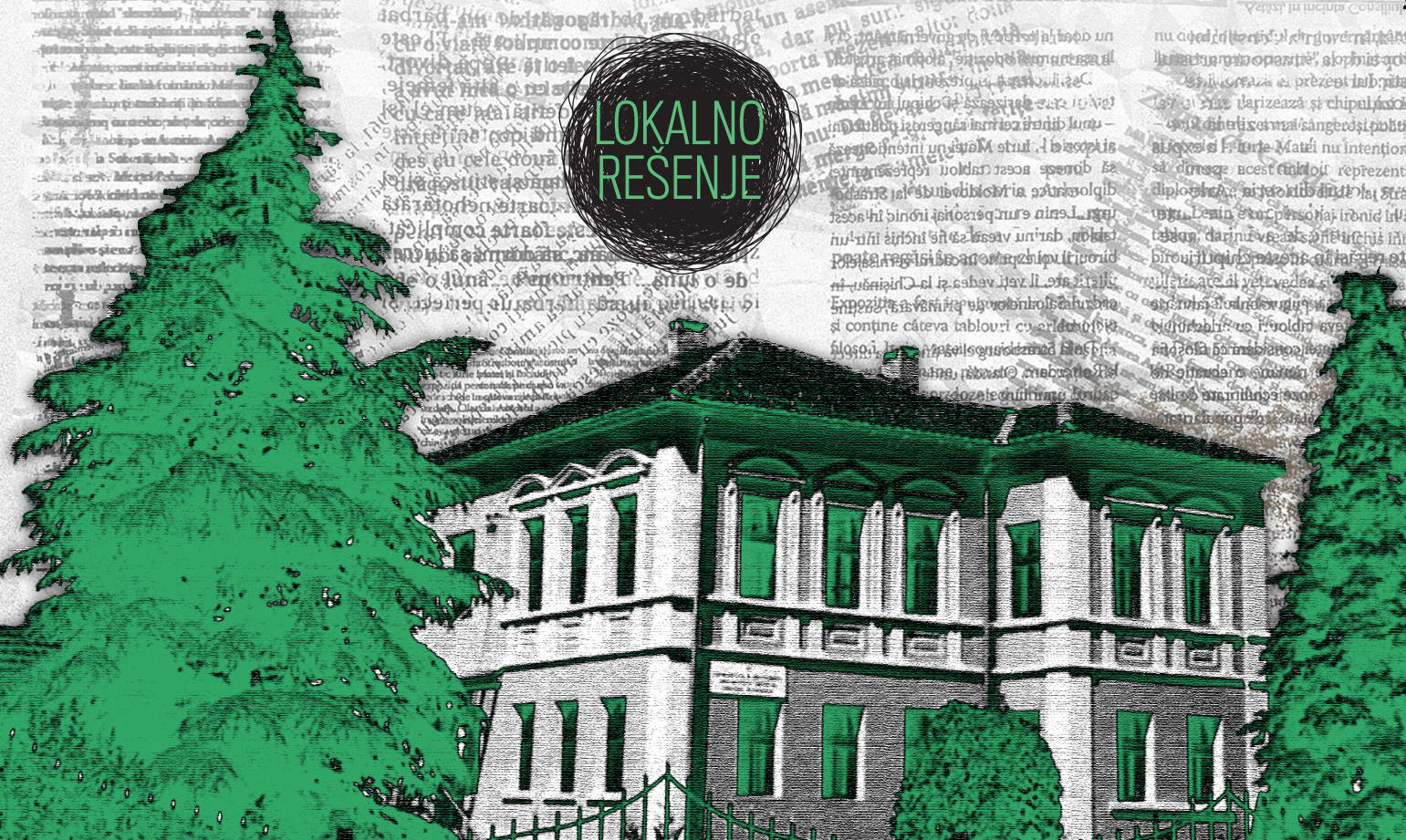
GNJILANE

NOVAC I POLITIKA

UNAPREDIMO KOSOVO ZAJEDNO

LOKALNO
REŠENJE

IZVEŠTAJ O TROŠKOVIMA OPŠTINE

GNJILANE

NOVAC I POLITIKA

● ● UNAPREDIMO KOSOVO ZAJEDNO

Implementing Persons and Organizations for this report:

ERJONA HURUGLICA – Kosovo Center for International Cooperation

Podržan od:

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

Opis projekta:

Projekat je podržan od strane Agencije za međunarodni razvoj (USAID) kroz program Unapredimo Kosovo Zajedno-Lokalno rešenje (AKT-LS), i ima za cilj da poveća integritet lokalnih samouprava putem povećanog nadzora od strane organizacija civilnog društva u tim Opštinama. Učesnici projekta prisustvovali su treningu na kome su naučili kako da: dobiju informacije o javnim tenderima na opštinskom nivou, prepoznaju političku vezu kompanija ili osoba koji su dobili tender nakon doniranja određenim političkim partijama, kao i da pregledaju imovinske deklaracije lokalnih zvaničnika. Nakon završenog treninga imali su zadatak da stečeno znanje primene u svojim Opština i kreiraju izveštaj rezultata. Izveštaj je urađen na osnovu ove metodologije i treninga.

Odricanje odgovornosti za sadržaj:

Sadržaj ovog izveštaja je rad učesnika u projektu. Istraživanje prikazano u ovom izveštaju je rad individue, a ne njihove organizacije. Stavovi u ovom izveštaju ne predstavljaju nužno stavove donatora ovog projekta, Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Takođe stavovi u ovom izveštaju ne predstavljaju nužno stavove organizacija koje implementiraju ovaj projekat, Communication for Social Development-CSD i QOHU!

Objavljuje:

Organizata për Demokraci, Antkorrupsion dhe Dinjitet, Çohu!
Rruga: Rustem statovci Nr.17; Prishtinë, Kosova
Tel / +381 (0)38 248 506
www.cohu.org

SADRŽAJ

08

Uvod

10

Kapitalne
investicije

09

Ključni
nalazi

25

Revizorski
izveštaji

AJ

31

**Odluke Tela
za razmatranje
nabavke
(TRN)**

32

**Finansiranje
političkih
stranaka**

36

**Zaključci i
preporuke**

33

**Veze između
biznisa i političkih
stranaka**

IZVEŠTAJ O TROŠKOVIMA OPŠTINE GNJILANE

UVOD

Ovo istraživanje obuhvata period 2010-2015. Tokom tog perioda, Opština Gnjlane imala je funkcionalnih problema što se tiče upravljanja budžetom i predviđenih troškova.

Na početku je Opština Gnjlane imala problema sa planiranjem i realizacijom troškova.

Između ostalog, Opština Gnjlane je tokom godina imala probleme sa nepoštovanjem pravnih odredba javne nabavke, sa oglasom o dodeli ugovora kao i sa samom dodelom ugovora ekonomskim operaterima koji nisu ispunili kriterij adekvatnog polja delovanja na osnovu specifikacija, zanemarivanje procedura javne nabavke tokom objave tendera, itd.

Što se tiče poštovanja pravnih odredba javne nabavke, bilo je poteškoća tokom sprovođenja ugovora gde je bilo kašnjenja u ispunjivanju obaveza koje proizlaze iz ugovora, dodela ugovora neodgovornim ekonomskim operaterima, kao i ostalih problema tokom 2010/2015.

Što se tiče veza biznisa sa politikom, istraživanje je identifikovalo veliki broj preduzeća koja su na jedan ili drugi način imala veze sa politikom. Ovo istraživanje prikazuje nalaze i veze biznisa sa političkim partijama.

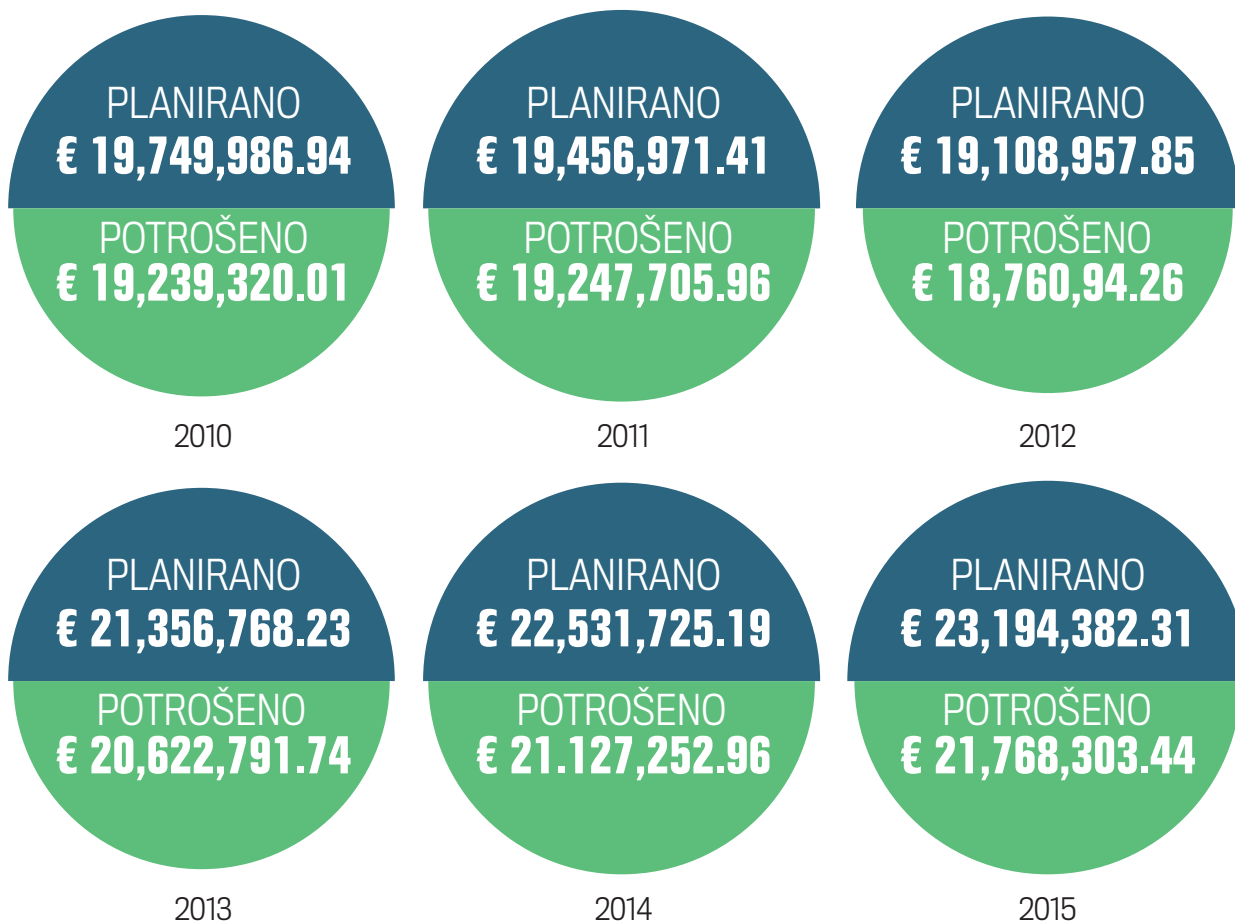
KLJUČNI NALAZI

Glavne poteškoće tokom 2010-2015 što se tiče troškova i procedura javne nabavke su sledeće:

- Neadekvatno planiranje troškova;
- Kršenje procedura javne nabavke;
- Zanemarivanje procedura javne nabavke tokom javnih obaveštenja;
- Neobavezivanje sredstava pre pokretanja procedura javne nabavke;
- Kašnjenje u izvršenju radova prema ugovoru;
- Dodela ugovora neodgovornim ekonomskim operaterima;

PLANIRANJE I KONAČNA POTROŠNJA BUDŽETA U OPŠTINI GNJILANE TOKOM 2010-2015:

2010

Planirani budžet za 2010. godinu bio je **19,749,986.94 €**, dok je realizovani budžet bio **19,239,320.01 €**. Nepotrošena razlika bila je 510,666.93 €.

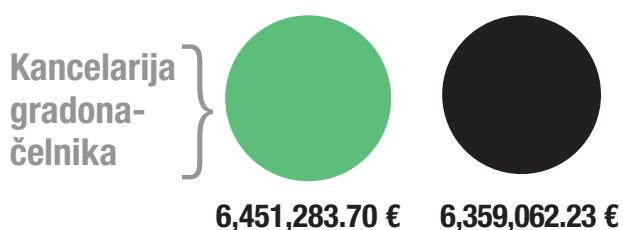
Analizirajući budžet Opštine Gnjilane možemo videti da je za Odeljenje javne nabavke predviđeno **37,545.00 €**, gde su uključene Plate i dnevnice, Robe i usluge, Komunalije, Subvencije i Transferi, kao i Kapitalne investicije, a ovo

odeljenje je realizovalo **37,003.96 €**, u svim tim kategorijama.

Planirani budžet za kapitalne investicije za 2010. godinu bio je **7,284,482.70 €**, dok je realizovani budžet bio **7,126,450.49 €**, koji je bio korišćen za sledeće projekte i kapitalne investicije:

KAPITALNE INVESTICIJE (2010)

Odeljenje / Program Planirano Realizovano

INVESTICIONI PROJEKTI U OPŠTINI GNJILANE REALIZOVANI U RAZNIM ODELJENJIMA I PROGRAMIMA

Odeljenje / Program	Ukupno kapitalni troškovi
Kancelarija gradonačelnika	6,359,062,23
Uprava Parteša*	246,394,00
Lokalna kancelarija za zajednice	13,937,60
Poljoprivreda	16,080,00
Zdravstvo	31,000,00
Obrazovanje	459,976,66
UKUPNO	7,126,450,49

* Opština Parteš je osnovana 19. Avgusta 2010. godine, kada je održana prva konstitutivna sednica Skupštine Opštine. Do tada, ova teritorija je bila sastavni deo Opštine Gnjilane.

Ugovori sklopljeni putem javne nabavke

Na osnovu našeg istraživanja i dokumenata na veb stranici Regulatorne komisije za javne nabavke (RKJN) dobijamo podatke za svaki tender tokom pomenutog perioda. Od 2010. pregledana su sva obaveštenja za dodelu tendera i time je napravljena data baza sa svim potrebnim podacima.

Mi smo za 2010. godinu pregledali i registrovali 85 tendera, međutim u 4 slučaja nije bilo ukupnog iznosa, i zato smo izračunali samo 81 tender. Ukupna vrednost ovih tendera je 6,798,986.39 €.

Ovi tenderi su podeljeni u sledeće kategorije:

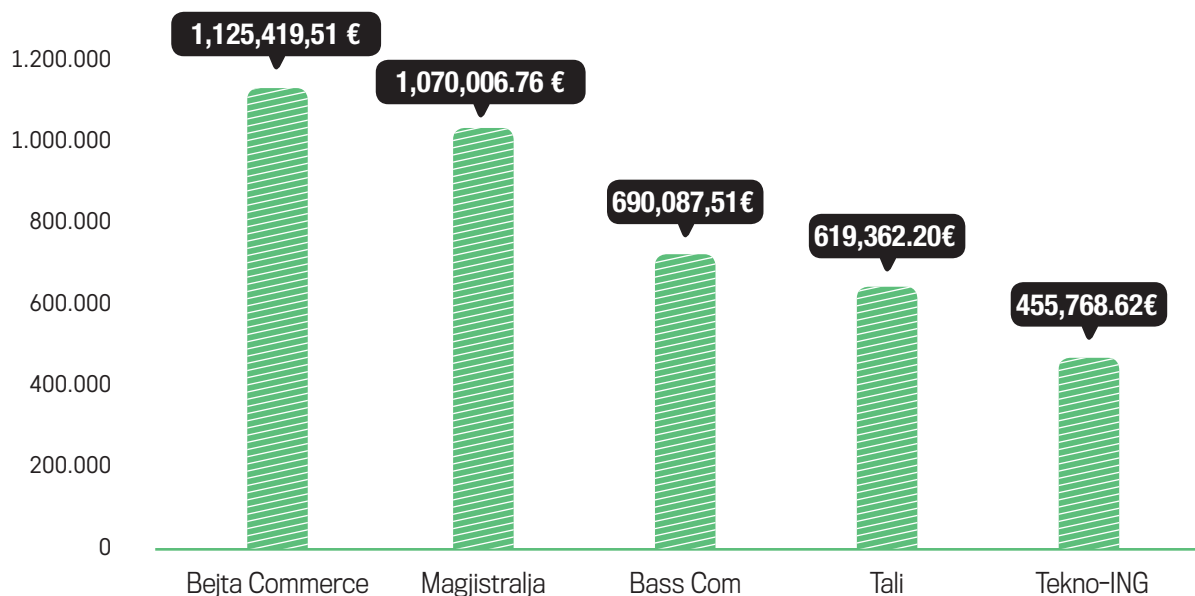
Iznosi svakog od tendera na osnovu vrste ugovora su sledeći:

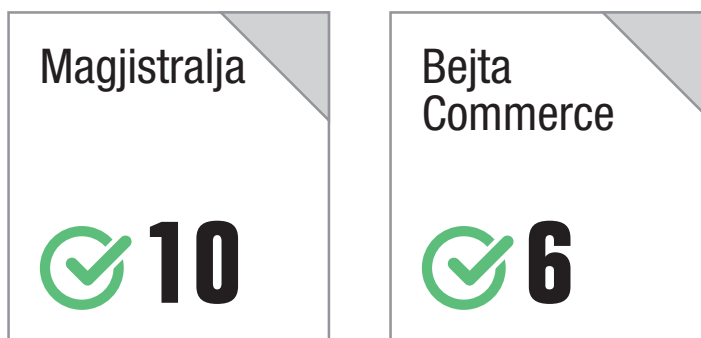
Naša data baza pokazuje da je bilo puno preduzeća koja su dobila tendere. U nastavku prikazujemo dve kategorije preduzeća: prvu kategoriju čine preduzeća sa najvišim

iznosom dobijenih tendera, a druga kategorija predstavlja preduzeća koja su dobila najveći broj tendera:

Top 5 preduzeća sa najvećim dobijenim iznosom

Preduzeća sa najvećim brojem dobijenih tendera

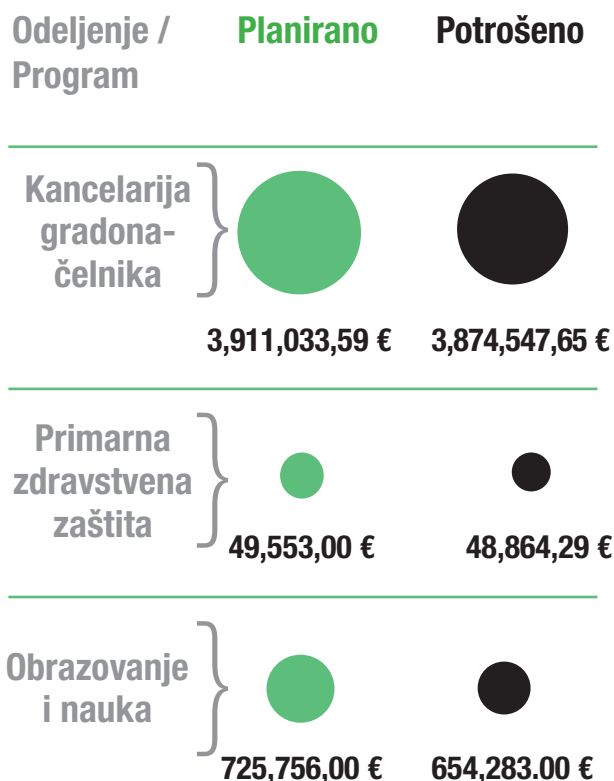
2011

Planirani budžet za 2012 godinu bio je 19,456,971,41 €, dok je realizovani budžet bio 19,247,705.96 €. Nepotrošena razlika bila je 209,265,45 €.

Analizirajući budžet Opštine Gnjlane vidimo da je planiranje za Odeljenje javne nabavke 52,027.00 €, gde su uključene Plate i dnevnice, Robe i usluge, Komunalije, Subvencije i Transferi, kao i Kapitalne investicije, a ovo odeljenje je

realizovalo 52,019.27 €, u svim tim kategorijama. Bilo je takođe razlika u Odeljenju za javne nabavke, i ove godine troškovi su povećani u odnosu na 2010. godinu.

Planirani budžet za kapitalne investicije za 2011. godinu bio je 5,499,212,59 €, dok je realizovani budžet bio 5,390,261,99 €, koji je bio korišćen za sledeće projekte i kapitalne investicije:

INVESTICIONI PROJEKTI U OPŠTINI GNJILANE REALIZOVANI U RAZNIM ODELJENJIMA I PROGRAMIMA SU SLEDEĆI:

Odeljenje / Program	Iznos kapitalnih investicija
Kancelarija gradonačelnika	3,874,547.65
Javni troškovi	799,696.61
Poljoprivreda	12,870.00
Uprava	48,864,29
Uprava obrazovanja	654,283,14

Zanimljivo je da je ovaj trend smanjenja kapitalnih investicija i štednje novca veoma izražen u 2011. a konkretan slučaj su kapitalne investicije tokom 2010. godine u odnosu na 2011. godinu.

Kancelarija gradonačelnika je tokom 2010. imala oko 6 miliona evra kapitalnih investicija, dok su tokom 2011. ovi troškovi bili oko 3 miliona evra.

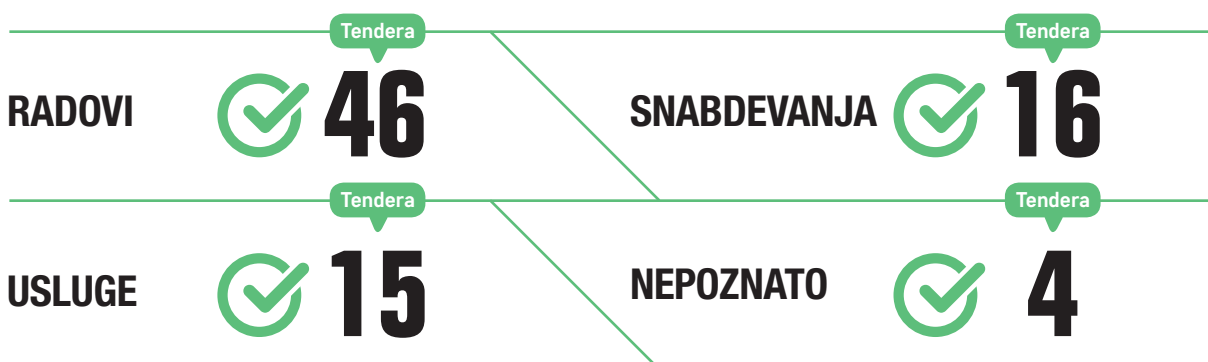
Na osnovu naše data baze i podataka RKJN-a možemo videti da je iznos objavljenih tendera za 2010. godinu 6,798,986.39 €, a ukupni iznos tendera tokom 2011. godine bio je 8,585,782.30 € što je za oko 2 miliona evra više od prethodne godine.

Ugovori sklopljeni putem javne nabavke

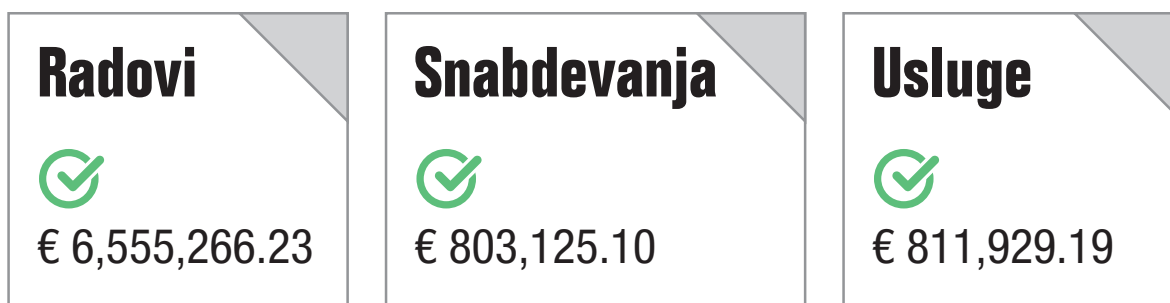
Mi smo za 2011. godinu registrovali 82 tendera, dok za 4 tendera nije bilo informacija o ukupnom iznosu dodeljenim za ove tendere.

Ukupni iznos 78 tendera bio je 8,585,702.30 €.

Ovi tenderi su podeljeni u sledeće kategorije:

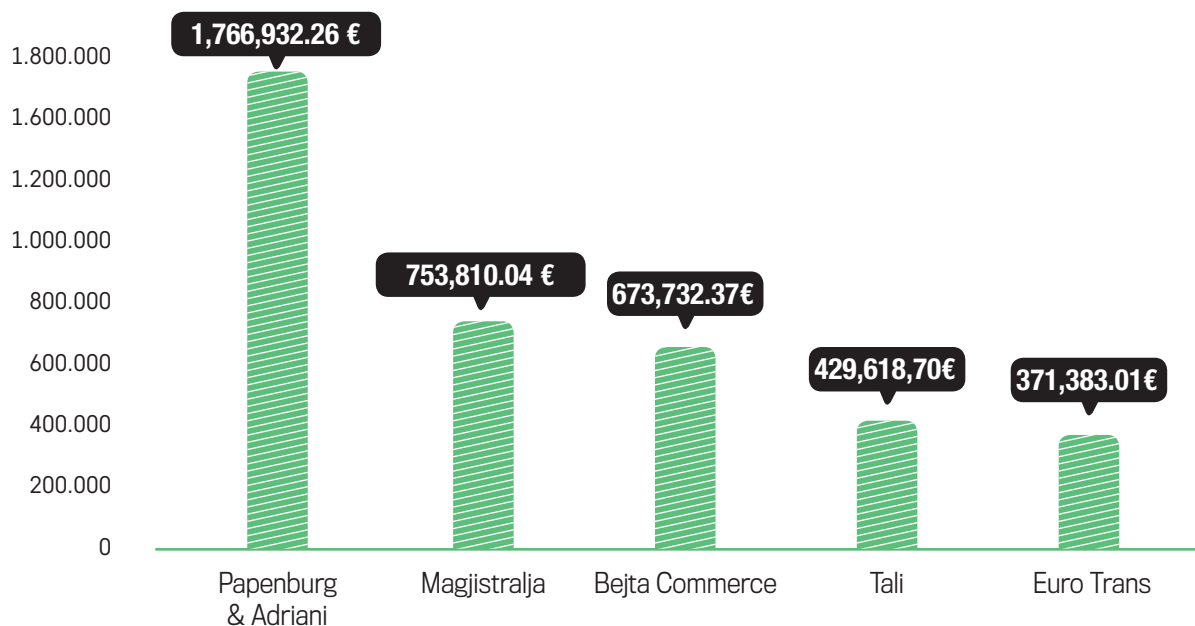
Iznosi svakog od tendera na osnovu vrste ugovora su sledeći:

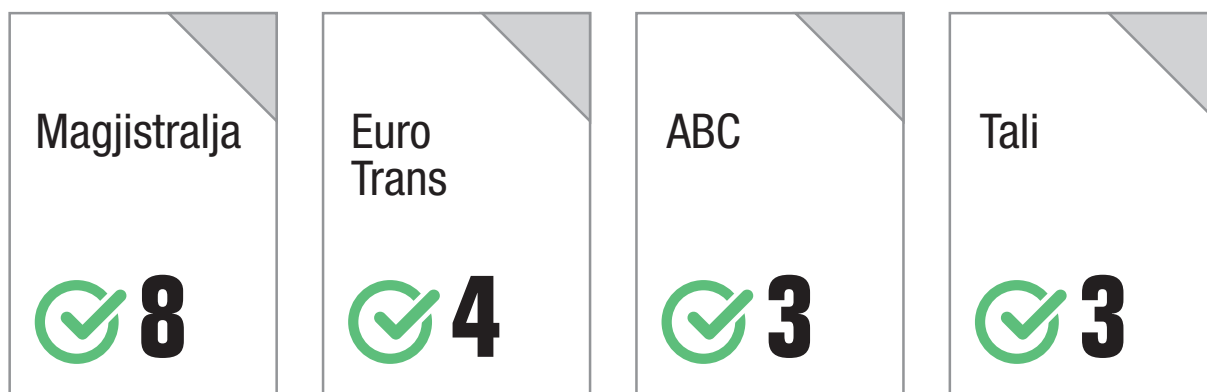
Od 8,585,702 € potrošenih sredstava za javnu nabavku, 5 preduzeća je dobilo 3,995,115 €, ili 46.53% ukupne vrednosti svih tendera. Samo preduzeće Papenburg &

Adriani je putem tendera dobilo oko 1,766,932 € ili 20.57 % ukupnog iznosa svih tendera.

Preduzeća sa najvišim iznosom dobijenih tendera

Preduzeća sa najvećim brojem dobijenih tendera

2012

Planirani budžet za 2012. godinu bio je 19,108,957.85 €, dok je realizovani budžet bio 18,760,946.26 €. Nepotrošena razlika bila je 348,011.59 €.

Analizirajući budžet Opštine Gnjlane vidimo da je planiranje za Odeljenje javne nabavke 57,900.00 €, gde su uključene Plate i dnevnice, Robe i usluge, Komunalije, Subvencije i Transferi, kao i Kapitalne investicije, a ovo odeljenje je realizovalo 57,883.07 €, u svim tim kategorijama.

Planirani budžet za kapitalne investicije za 2012. godinu bio je 4,360,857.89 €, dok je realizovani budžet bio 4,402,439.19 €, koji je bio korišćen za sledeće projekte i kapitalne investicije:

- Zanimljivo je da su kapitalne investicije iz godine u godinu bila sve manje, a razlika između ovih investicija u 2010. i 2012 je oko 3 miliona evra.
- Dokumenti Opštine Gnjlane pokazuju sve varijacije budžeta i troškova za određene projekte.
- Naslovi projekta i njihovi iznosi koje smo pregledali nisu u saglasnosti sa iznosom koji je objavljen povodom Dodele ugovora na veb stranici RKJN-a.

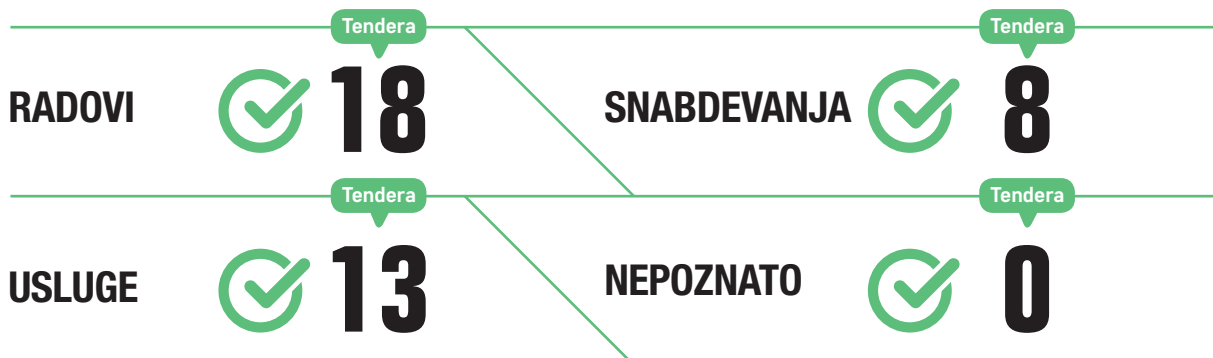
KAPITALNE INVESTICIJE (2012)

Program / Odeljenje	Planirano	Potrošeno
Kancelarija gradonačelnika	3,123,020.89 €	2,941,096.18 €
Primarna zdravstvena zaštita	40,000.00 €	34,890.00 €
Obrazovanje i nauka	255,100.00 €	231,485.00 €

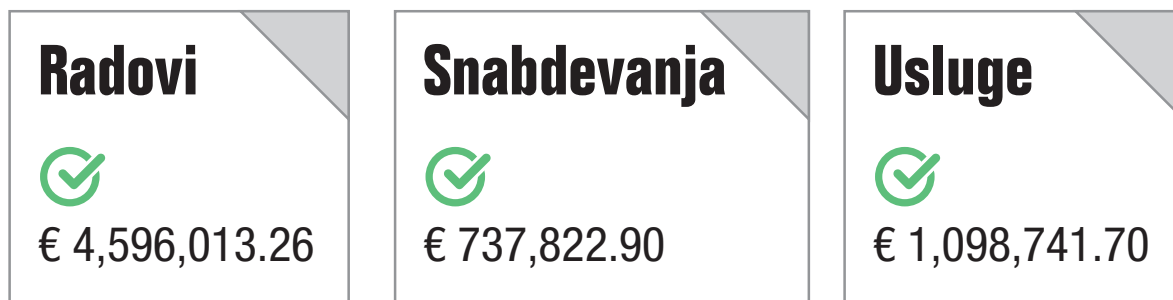
Ugovori sklopljeni putem javne nabavke

Za 2012. godinu registrovali smo 39 tendera, od kojih 38 su bili srednjeg iznosa i 1 tender je bio visokog iznosa. Ukupni iznos ovih tendera je bio 6,432,013,86 €.

Ovi tenderi su podeljeni u sledeće kategorije:

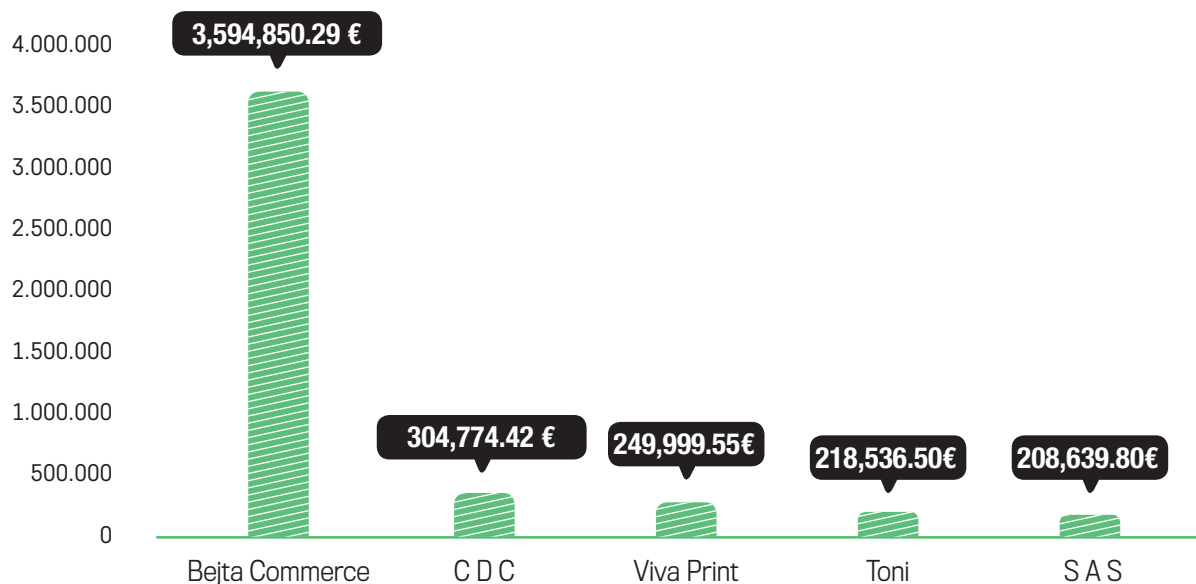
Ovo su iznosi svake od tih kategorija:

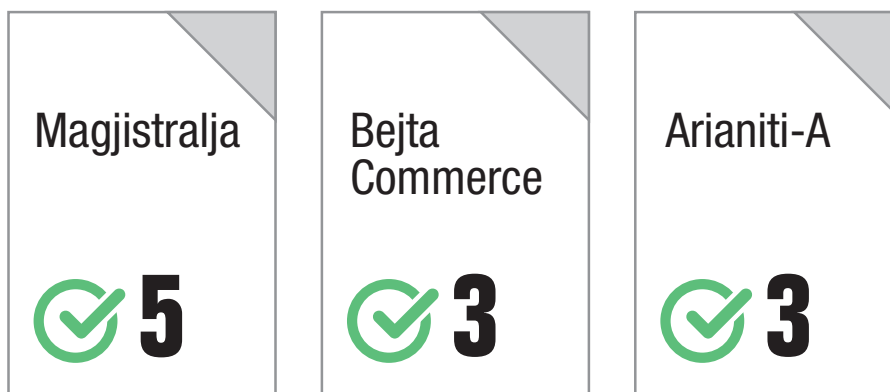
Od 6,432,013 € potrošenih sredstava za javnu nabavku, 5 preduzeća je dobilo 4,576,798 € ili 71% ukupne vrednosti

svih tendera. Samo jedno preduzeće je kroz tri tendera dobilo 3,594,850 € ili 55% ukupne vrednosti svih tendera.

Preduzeća sa najvišim iznosom dobijenih tendera:

Preduzeća sa najvećim brojem dobijenih tendera:

2013

Planirani budžet za 2013. godinu bio je 21,356,768,23 € dok je realizovani budžet bio 20,622,791.74 €. Nepotrošena razlika bila je 733,976.49 €.

Analizirajući budžet Opštine Gnjlane vidimo da je planiranje za Odeljenje javne nabavke 54,411.00 €, gde su uključene Plate i dnevnice, Robe i usluge, Komunalije, Subvencije i Transferi, kao i Kapitalne investicije, a ovo odeljenje je realizovalo 54,296.75 €, u svim tim kategorijama.

Planirani budžet za kapitalne investicije za 2013. godinu bio je 5,334,859.03 €, dok je realizovani budžet bio 4,826,165.42 €, koji je bio korišćen za sledeće projekte i kapitalne investicije:

Departamenti/ Programi

Shuma

Kancelarija
grado-
načelnika

3,822,227.41 €

Primarna
zdravstvena
zaštita

40,973.97 €

Obrazovanje
i nauka

177,962.13 €

Ugovori sklopljeni putem javne nabavke

Za 2013. godinu registrovali smo 35 tendera, od kojih 2 tendera nisu prikazivali ukupni dodeljeni iznos.

Ukupna vrednost ovih tendera je 5,624,492.62 €. Ovi tenderi su podeljeni u sledeće kategorije:

Ovo su iznosi svake od tih kategorija:

Radovi
✓
€ 4,523,949.92

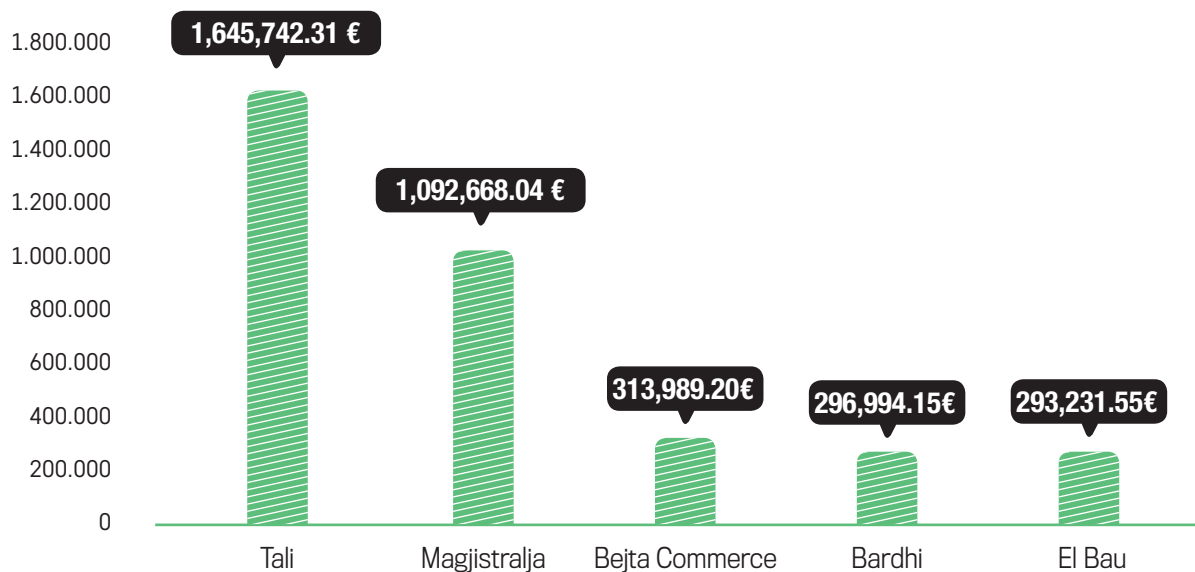
Snabdevanja
✓
€ 593,228.20

Usluge
✓
€ 507,318.50

Tokom 2013. godine primećuje se veći protok u kategoriji snabdevanja. Samo jedan tender snabdevanja pripada kategoriji velikih tendera. To je tender za čišćenje puteva, trotoara, i ulica dodeljen ili realizovan tokom ove godine.

Od 5,624,492.62 € potrošenih sredstava za javnu nabavku, 5 preduzeća je dobilo 3,642,574 € ili 64.76% ukupne vrednosti svih tendera.

Preduzeća sa najvišim iznosom dobijenih tendera

Preduzeća sa najvećim brojem dobijenih tendera

2014

Planirani budžet za 2014. godinu bio je 22,531,725.19 €, dok je realizovani budžet bio 21,127,252.96 €. Nepotrošena razlika bila je 1,404,472.23 €.

Analizirajući budžet Opštine Gnjilane vidimo da je planiranje za Odeljenje javne nabavke 60,833.45 €, gde su uključene Plate i dnevnice, Robe i usluge, Komunalije, Subvencije i Transferi, kao i Kapitalne investicije, a ovo odeljenje je realizovalo 57,232.16 €, u svim tim kategorijama.

Planirani budžet za kapitalne investicije za 2014 godinu bio je 4,077,675.81 €

- Treba navesti da kapitalne investicije tokom ove godine usredsređuju se na ekonomski razvoj, i na osnovu tabela jasno se vidi da je za 2014. godinu glavni princip bio ekonomski razvoj i kapitalne investicije, kao i razvoj poljoprivrede i stočarstva.

Program /
Odeljenje

Iznos

Kancelarija
gradon-
ačelnika

133,405.80 €

Javne
usluge

1,028,229.62 €

Poljoprivreda
i šumarstvo

67,660.00 €

Ekonomski
razvoj

2,058,283.20 €

Zdravstvo

128,000.00 €

Obrazovanje

416,137.91 €

Ugovori sklopljeni putem javne nabavke

Za 2014. godinu registrovali smo 38 tendera. Ukupna vrednost ovih tendera je 3,185,425.80 €.

Ovi tenderi su podeljeni u sledeće kategorije:

Iznosi svakog od tendera na osnovu vrste ugovora su sledeći

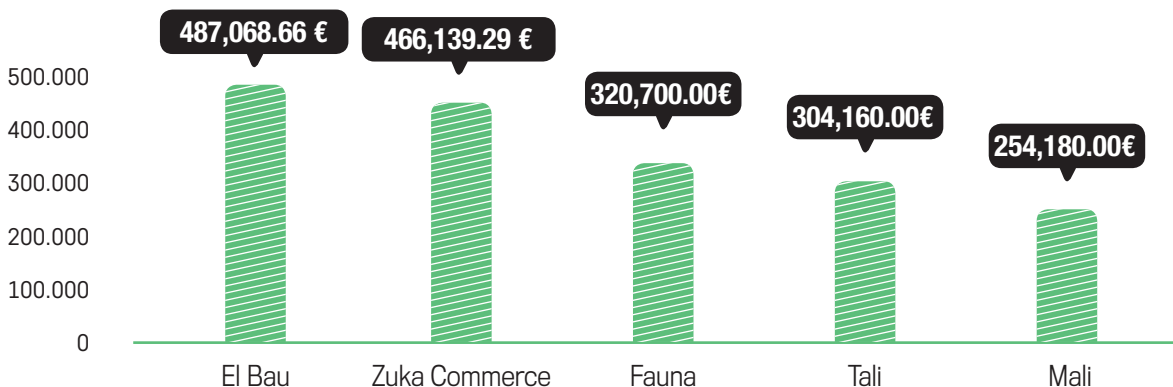
Tokom 2014. godine u kategoriji radovi investirano je oko 2 miliona evra, za snabdevanja je potrošeno oko 700 hiljada evra, dok je za usluge potrošeno oko 371 hiljada evra.

Takođe se u kategoriji javnih usluga primećuje povećanje sredstava.

Treba naglasiti da u kategoriji usluga imamo povećanje sredstava, i poslednjih godina opština investira više u toj kategoriji.

Od 3,185,425 € potrošenih sredstava za javnu nabavku, 5 preduzeća je dobilo 3,995,115 €, ili 57.5 % ukupne vrednosti svih tendera.

Preduzeća sa najvišim iznosom dobijenih tendera

Preduzeća sa najvećim brojem dobijenih tendera

2015

Planirani budžet za 2015. godinu bio je 23,194,382.31 € dok je realizovani budžet bio 21,768,303.44 €. Nepotrošena razlika bila je 1,426,078.87 €.

Analizirajući budžet Opštine Gnjlane vidimo da je planiranje za Odeljenje javne nabavke 65,507.47 €, gde su uključene Plate i dnevnice, Robe i usluge, Komunalije, Subvencije i Transferi, kao i Kapitalne investicije, a ovo odeljenje je realizovalo 60,506.25 €, u svim tim kategorijama.

Planirani budžet za kapitalne investicije za 2015. godinu bio je 3,941,133.57 € dok je realizovani budžet bio 3,270,515.38 €, koji je bio korišćen za sledeće projekte i kapitalne investicije:

- Iz ove tabele se vidi da Kancelarija gradonačelnika tokom 2015. godine nije imala nikakav kapitalni trošak ne računajući tu i ostale kategorije.
- Za razliku od prošlih godina, gde je Kancelarija gradonačelnika trošila milione evra, tokom 2015. godine nije ništa potrošeno za tu kancelariju.

Program / Odeljenje

Iznos

Javne usluge / Infrastruktura i stanovi		866,999.40 €
Poljoprivreda i šumarstvo		92,204.50 €
Ekonomski razvoj		1,549,526.90 €
Katastar, geodezija, nekretnina		345,758.34 €
Urbanizam i zaštita životne sredine		89,399.05 €
Zdravstvo		68,198.09 €
Obrazovanje		258,429.10 €

Ugovori sklopljeni putem javne nabavke

Za 2015 godinu registrovali smo 62 tendera, od kojih samo 2 tendera nisu prikazivala ukupni dodeljeni iznos.

Ukupni iznos ovih tendera je bio 6,798,303.72 €. Ovi tenderi su podeljeni u sledeće kategorije:

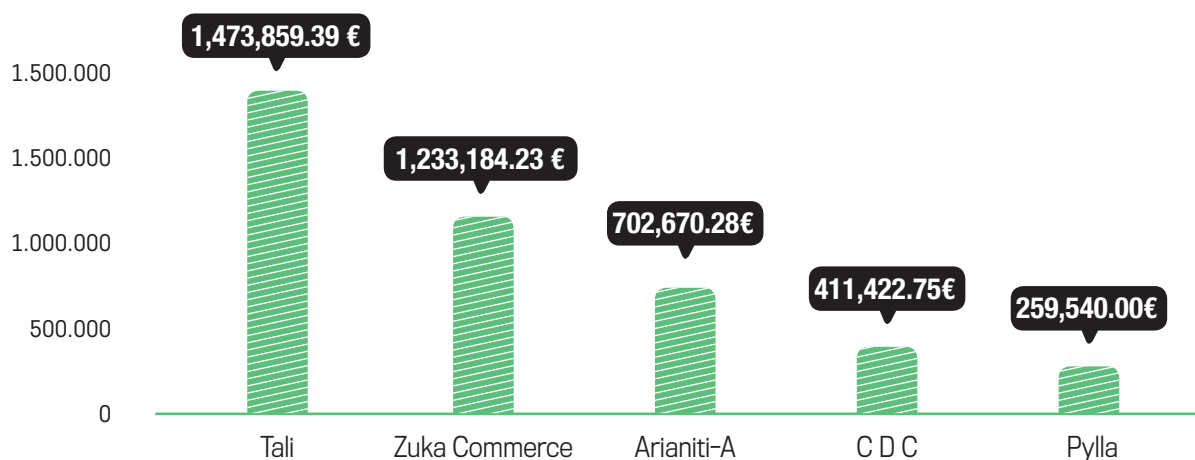

Iznosi svakog od tendera na osnovu vrste ugovora su sledeći:

Radovi ✓ € 4,436,977.86	Snabdevanja ✓ € 1,017,664.44	Usluge ✓ € 1,499,880.62
--------------------------------------	---	--------------------------------------

Od 6,798,303 € potrošenih sredstava za javnu nabavku, 5 preduzeća je dobilo 4,080,675 € ili 60% ukupne vrednosti svih tendera.

Preduzeća sa najvišim iznosom dobijenih tendera

Preduzeća sa najvećim brojem dobijenih tendera

Tali ✓ 11	Zuka Commerce ✓ 3	Merkatori ✓ 3
----------------------------	------------------------------------	--------------------------------

REVIZORSKI IZVEŠTAJI 2010

Analizirajući revizorske izveštaje, pokušavali smo da prikažemo kako njihove nalaze tako i nalaze našeg izveštaja. U ovom izveštaju smo prikazali preporuke, troškove javne nabavke kao i troškovi budžeta Opštine Gnjlane.

Na osnovu izveštaja generalnog revizora, postoje brojne nepravilnosti koje su takođe prikazane u našoj data bazi.

Istraživanje će prvo obuhvatiti troškove javne nabavke i način prerade podataka o tenderima za ovu godinu. Generalni revizor za 2010. godinu naglašava nekoliko problema.

Revizor je naglasio slučaj:

Dodele tendera ekonomskim operaterima koji nisu ispunjavali kriterij delatnosti prema zahtevu.

Generalni revizor naglašava sledeće stvari:

- Dobitnik tendera nije ispunio uslov zahtevane delatnosti kao kriterij Opštine Gnjlane, i vrsta uglja nije u saglasnosti sa traženim specifikacijama.
- Naša data baza pokazuje da je dobitnik ovog tendera "Metali" u iznosu od 23,250 €.

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

Poštovanje ugovora i ispunjavanje kriterijuma zahtevanih prema dosijeu tendera;

NADOKNAĐIVANJE NAFTOM PREVOZNIKA ZA PREVOZ UČENIKA

Na osnovu revizorskog izveštaja, opština je bez javnog konkursa, zaobilazeći procedure za javne nabavke, izvršila izbor prevoznika za prevoz učenika od kuće do škole i obrnuto za školsku godinu 2009/2010 i 2010/2011.

Nadoknađivanje ovih prevoznika je izvršena sa derivatima nafte. Prilikom pregleda računa nabavke EO, identifikovali smo da 5 dana nakon potpisivanja ugovora jedan od prevoznika je snabdeven gorivom nafte količinom od 2108 litara za jedan dan. Dok je po ugovoru predviđeno da se svakodnevno nadoknadi po 95 litara nafte.

- Naši podaci ukazuju da su svi tenderi tokom 2010. godine za prevoz učenika dodeljeni u lotove i veliki broj preduzeća je dobio tendere za prevoz učenika.

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

Analiziranje i donošenje potrebnih administrativnih mera za slučajeve lošeg upravljanja;

NADOKNADE NADZORNOG ORGANA I KOMISIJE ZA TEHNIČKI PRIJEM RADOVA

Opština dodaje osnovnoj ceni ugovora i iznose nadoknade organa i komisije za tehnički prijem. U nastavku tendera "Asfaltiranje puteva u ulici "Zabeli i Sait Agës" čija je vrednost ponude bila 297,116€ dodata je nadoknada za nadzorni organ u vrednosti od 4,321€ i nadoknada komisije za tehnički prijem radova u vrednosti od 3,027€. To znači da vrednost ugovora za isplatu dostiže ukupnu vrednost od 304,464€. Isto je postupano i sa ostalim sličnim ugovorima.

- Međutim, u data bazi stoji samo iznos ponude bez ostalih nadoknada nadzornih organa. To znači da opština u ugovorima ne prikazuje sav iznos nego samo početni iznos, i sakuplja sredstva obrazložavajući isplate za nadzornu komisiju.

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

Nadoknade nadzornog organa i komisije za tehnički prijem radova da se izvrše ugovora o izvršenju radova i da se ne uračunaju u cenu izgradnje;

KAŠNENJE U IZVRŠENJU RADOVA PREMA UGOVORU;

Kod ugovora "Asfaltiranje puteva u ulici Zabeli i Sait Agës", u vrednosti od 304,464€ sa datumom 17/03/2010, je predviđeno da vremenski rok za izvršenje radova je 24 radna dana. Nije poštovan dinamički plan radova. Do dana revizije radovi još nisu bili završeni. Radovi su bili u toku na dan revizije. Ugovoru takođe nedostaje bankarska garancija za garanciju o izvršenju radova kako je predviđeno po ugovoru.

Prema ugovoru "Izgradnja memorijalnog centra Kodra e Dëshmorëve" I faza, u vrednosti od 277,386 € sa datumom 14/05/2010, je predviđeno da vremenski rok za izvršenje radova bude 48 radnih dana. Radovi su bili u toku na dan revizije. Isto tako kompanija nije pružila bankarsku garanciju o garanciji za izvršenje radova predviđeno prema ugovoru.

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

- Da su projekti završeni na vreme i u slučaju kašnjenja da se sprovedu predviđene kazne za izvršioce radova koji ne ispune uslove i obaveze predviđene po ugovoru;
- EO da pruže bankarsku garanciju o sigurnosti izvršenja radova.

REVIZORSKI IZVEŠTAJI 2011

2011. godine generalni revizor je ukazao na nepravilnosti u javnim nabavkama i greškama tokom dodele tendera u nastavku:

KAŠNENJE U IZVRŠENJU RADOVA PREMA UGOVORU

U potpisanim ugovorima datuma 29.09.2011 za "Uređenje ulica Halim Orana, Fehmi Agani i Jug 1" u iznosu od 126,486 € i drugi potpisan 11.10.2011 za "Izgradnju trafo stanica u selima Malishevë e Epërme, Jabuq i naselje Arbëria 1 i 2" u iznosu od 122,133 €, do dana revizije (radova na terenu), realizacija projekata još nije započeta.

Isti problem je uočen i tokom 2010. godine. 2010. godine generalni revizor je uputio kritiku što se tiče realizacije radova na vreme. 2011. godine ponavlja se isti problem druge varijante. Dakle, kompanije nisu počeli sa radovima kao što je predviđeno ugovorom.

NEOBAVEZIVANJE SREDSTAVA PRE POKRETANJA PROCEDURA JAVNE NABAVKE.

Kod izabranih uzoraka za tri završena projekata: "Mali projekti- javni radovi i infrastruktura" u iznosu od 115,523 €, "Uređenje korita reke Baja" u iznosu od 216,740 € i projekat "Tehničko održavanje opštinskih objekata Skupštine opštine u iznosu od 367,394 €, isplaćeno je 411,172 € ali je usled nedostatka sredstava ostalo neisplaćeno 288,485 €. Dok za potpisani ugovor "Uređenje ulica Halim Orana, Fehmi Agani i Jug 1" u vrednosti od 126,486 € i osam ostalih projekata koji su pri kraju, obaveze za ove projekte iznose 1,120,942 €, a isplaćeno je 534,958 €. Ukupan iznos neisplaćenih dugova od ispitivanog uzorka je bio 1,123,087 €.

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

Da se ne pokrenu procedure nabavke pre nego što se obezbede neophodna sredstva

REVIZORSKI IZVEŠTAJI 2012

U nalazima za 2012. godinu što se tiče troškova i narudžbina pri Odeljenju za javne nabavke vidi se da je revizor dao dosta preporuka od 2010. godine. Primećuje se da se te preporuke ponavljaju svake godine.

OVO MSU PREPORUKE U VEZI PROBLEMA UOČENIH OD STRANE REVIZORA:

UGOVORI BEZ OBAVEZIVANJA SREDSTAVA

Druga je godina otkad revizor primećuje nepravilnosti gde opština sklapa ugovore sa ekonomskim operaterima bez obavezivanja sredstava. Ove godine je tu vezu između ugovora i neobavezivanja sredstava revizor primetio u sledećim tenderima.

- “Održavanje objekata” u iznosu od 304,774€; (Prema našoj data bazi, taj tender je dobila kompanija CDC 28. februara 2012. kroz otvorenu proceduru i u kategoriji radova)
- “Kružni tok u naselju Ilirija” u iznosu od 85,187€;
- “Horizontalna i vertikalna signalizacija” u iznosu od 173,371€. (Prema data bazi, tender nje dobila kompanija “Viva Print” 20. februara 2012. kroz otvorenu proceduru i u kategoriji radova)

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

- Predsednik opštine treba da se osigura da se ugovori ne potpisuju pre obavezivanja sredstava.

KAŠNENJE U IZVRŠENJU RADOVA PREMA UGOVORU

Opština Gnjilane platila je račun dana 17.01.2012 u iznosu od 100.000 €, OE “Bass-Com” za IV ratu radova na projektu “Asfaltiranje puteva u selu Donji Livok”. Primetili smo nedostatak doslednosti dokumenata za ovu uplatu. Nastavak rata je datuma 21.12.2010 a rekapitulacija ovog nastavka je datuma 12.12.2011. Ugovor za realizaciju ovog projekta je zaključen 23.11.2009 u iznosu od 314,219 €. Prema dinamičkom planu ovaj projekat je predviđen da se

završi za 48 radnih dana. Pored kašnjenja u dinamičkom planu, poslovi su prekinuti, a projekat nije završen zbog nedostatka sredstava da bi se ispunile obaveze prema izvođačima.

Za Projekat “Asfaltiranje puteva u naselju Dardanija” u vrednosti 525,675 €, primetili smo kašnjenja u izvođenju radova. Ugovor je zaključen dana 07.12.2009. a dinamički plan za završetak radova je 56 radnih dana. Opština je platila sedmu ratu dana, 19.01.2012. u iznosu od 100.000 €, i osmu ratu dana, 14.05.2012. u iznosu od 72,544 €. Ovaj projekat nije završen zbog nedostatka sredstava.

Kašnjenja su zabeležena i za “Regulisanje javne infrastrukture u selu Šilovo” u iznosu od 381,390 €, na osnovu ugovora od 09.12.2010. Opština je platila račun datuma, 18.04.2012 u iznosu od 70,170 €. Radovi nisu završeni zbog nedostatka sredstava.

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

- Predsednik opštine treba da se osigura da kapitalni radovi budu završeni u optimalnom vremenu i ostvarivim ciljevima. Takođe, menadžment treba detaljno da analizira uslove ugovora i razlozi kašnjenja.

ZAKLJUČAK ISTRAŽIVANJA

- Ovo je 3 godina redom da se ta preporuka daje Opštini Gnjilane. Ove sugestije se kao i uvek tiču kašnjenjem u izvođenju radova ili završavanju radova. Tokom tri godina opština nije uspela da spreči ova kašnjenja i nije uspela adresirati ove preporuke.

REVIZORSKI IZVEŠTAJI 2013

nije preduzeo nikakve mere da razjasni ova pitanja iako su postojale indikacije zajedničkog delovanja ova dva ponuđača.

Preporuke 2013. godine prikazane su zajedno sa nepravilnostima u oblasti dodele ugovora.

NADOKNAĐIVANJE NADZORNIH ORGANA

Opština je nastavila da nadoknadi svoje unutrašnje zaposlene u svojstvu unutrašnjih nadzornih tela i komisija za tehnički prijem, uprkos našim preporukama prošle godine da se reši ovaj problem. Nadzorni organi su nadoknađeni sa 1% od ukupnog iznosa ugovora. Ugovori koji su identifikovani u 2013 godini su bili: "Javni radovi- mali infrastrukturni projekti"; "Podešavanje i instalacija semafora u centru grada" i "Otvaranje i prilagođavanje puteve trećeg reda".

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

Predsednik opštine treba da osigura da se ovo pitanje čim pre pokrene u Skupštini opštine, i da pronade odgovarajuće rešenje za nadzor projekata obezbeđivši nepristrasnost i izbegavajući mogući sukob interesa.

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

Predsednik opštine treba osigurati dodatni nadzor komisija za evaluaciju od strane menadžera za nabavke tokom evaluacije ponuda i u slučajevima kada se uoče indikacije međusobne saradnje ponuđača, da se prijave kod višeg menadžmenta i da se postupa u skladu sa zakonodavstvom.

DODELA UGOVORA NEODGOVORNIM EKONOMSKIM OPERATERIMA;

Proces nabavke za "Uređivanje i otvaranje puteva trećeg reda u Opštini Gnjilane" je praćen nepravilnostima:

Ponuđač "Bejta Commerce" je zbog ne ispunjavanja zahteva stručnog osoblja proglašen kao neodgovoran od strane ugovornog autoriteta. Ovo obrazloženje je bilo neodrživo jer je ponuđač dostavio traženi dokument.

U okviru tehničkih zahteva, ponuđači "Bejta Commerce" i "Bas Com" (pobednik) su predstavili jedan deo opreme (bager) sa istim vlasničkim papirima. Na tenderskom dosijeu nije bilo nikakvih dokaza (ugovora) o korišćenju ove opreme. Pored toga, veliki broj drugih dokumenata ovih ponuđača su bili potpuno isti. Ugovorni autoritet

REVIZORSKI IZVEŠTAJI 2014 REVIZORSKI IZVEŠTAJI 2015

Za 2014. godinu revizor je dao preporuke Opštini Gn-jilane.

Primitili smo da neke od preporuka koje je revizor dao 2010. godine opet se ponavljaju.

To znači da opština nije uspela da preduzme nijedan korak ka adresiranju preporuka.

Jedna od ponovljenih preporuka je i dodela ugovora neodgovornom ekonomskom operateru na osnovu zahteva tendera.

DODELA UGOVORA NEODGOVORNIM EKONOMSKIM OPERATERIMA

Ugovor za "Snabdevanje Informativnom Tehnologijom" za potrebe Odeljenja za obrazovanje u iznosu od 9,900 € je dodeljeno neodgovornom operateru, koji nije ispunio zahtev tenderskog dosijea za plaćanje poreza prema Poreskoj administraciji Kosova. Dostavljena potvrda od 04.11.2014 je pokazala da ekonomski operater ima obaveze prema PAK-u.

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

Predsednik treba da razmotri razloge zašto je ugovor dodeljen neodgovornom operateru. Neophodan je jači nadzor komisija za vrednovanje da bi obezbedili pravednu procenu prema zakonskim zahtevima.

Za 2015. godinu primećuju se značajni problemi i nepravilnosti i generalni revizor je dao preporuke za poboljšanje, posebno za Odeljenje javne nabavke.

2015. godine revizor je ukazao na važne i prioritetne naloge, kao što je:

SISTEMATSKE SLABOSTI NABAVKE

Pregledom ugovora i isplata revizor je identifikovao niz zajedničkih slabosti. Posebno, menadžerske kontrole nisu efektivno funkcionisale za sprečavanje narednih pitanja:

Bilo je brojnih slučajeva kod robe i usluge gde su primenjene procedure za kvotiranje cena, zaobilazeći otvorene procedure. Mi smo testirali sledeće slučajeve:

- 1 "Čišćenje snega sa gradskim i ruralnim putevima" i dobitnik je bio isti EO. Vrednost ugovora je bila 6,050 € odnosno 6,500 €;
- 2 Objedinjavanje natpisa u direkcijama i opštinskim kancelarijama u iznosu od 9,481 €, i Objedinjavanje natpisa u školama opštine Gn-jilane u iznosu od 9,700 €.

Kod ugovora "Regulisanje atmosfere kancelarije u naselju Arbëria" u iznosu 201,489 €, nakon početka radova, kroz aneks ugovora realizovani dodatni radovi 20,020 €. Ova dva ugovora nisu bila dovoljna za okončanje projekta, trebalo je da se potpiše još jedan ugovor sa kvotiranjem cena u iznosu od 9,960 €, za okončanje projekta. To se dogodilo kao rezultat lošeg planiranja i zaobilaznja otvorenih procedura za neplanirane delove.

Tokom fizičkog ispitivanja tehničkog održavanja i renoviranja mesne kancelarije u selo Mališevo, nadzorni organ je primio neke pozicije koje nisu završene kao npr.: Spoljno bojenje fasade površine 78.55 m² u iznosu od 353 € nije realizovana ni 50% površine, a isplaćeno je u celosti. Nabavka i montaža primarne konstrukcije gredama 10x12 cm u količini od 3.65 m³ u iznosu od 657 € nije izvršena;

PREPORUKA PREDSEDNIKU OPŠTINE:

Predsednik treba da obezbedi pregled identifikovanih slučajeva da bi pronašao uzroke nastanka i preduzme odgovarajuće mere za izbegavanje ubuduće. Posebno treba da poveća odgovornost odgovornih lica bilo iz zahtevne jedinice, službenicima nabavke i menadžerima ugovora. Shodno tome, treba uspostaviti dodatne kontrole radi osiguranja da su adresirane identifikovane sistematske slabosti.

DRUGA STVAR JE I SLABOST SISTEMATSKE NABAVKE

Vredi navesti slučajeve kao što je:

Ugovor za Asfaltiranje puta u selo Žegrar, Osiguranje izvršenja ugovora istekao dana 23/10/2015, iako radovi prema završnom izveštaju prijema od nadzornog organa izvršene dana 25/11/2015. Osiguranje izvršenja treba da bude validan za period 30 dana od okončanja ugovora. U ovom slučaju za dva meseca nije bilo osiguranje izvršenja za podršku ugovora;

U proceduri "Snabdevanje ogrevnim drvetom" u iznosu od 259,540 €, na tenderskom dosijeu nije jasno specifikovano karakteristike, svojstva, kalorija drveta nego samo ogревно drvo. Cena drveta u tržište se odredi od vrste drveta, tako da se ne zna kako je procenjeno ne znajući ponuđenu vrstu;

Komentar:

I nakon 5 godina suočavamo se gotovo sa istim slučajem. 2010. godine u slučaju snabdevanja ugljem, kompanija koja je snabdela opštinu, nije to učinila u skladu sa tehničkim zahtevima, i isto se ponavlja i u slučaju snabdevanja drva gde nisu specifikovane karakteristike drva jer tržišna cena zavisi od vrste drva.

Prema tome, dolazimo do zaključka da Opština Gnjilane treba učiniti dosta toga u cilju rešavanja nekih od gore navedenih problema.

ODLUKE TELA ZA RAZMATRANJE NABAVKE (TRN)

Žalbe TRN-a objavljene su na veb stranici ovog tela i odvojene su na osnovu naslova ugovora i odluka koje je ovo telo donelo za svaku žalbu.

Od 2010. do 2015. registrovano je ukupno 49 žalbi.

2010. godine objavljeno je 10 žalbi, 2011. godine je bilo 7 žalbi, 2012. 7 žalbi, 2013. godine je bilo 7 žalbi, 2014. godine 8 žalbi, i 10 žalbi je bilo 2015. godine.

ODLUKE 2010. GODINE

2010. godine, kao što je gore navedeno, bilo je 10 žalbi. Sve žalbe podnete Telu za razmatranje nabavke tiču se obaveštenja i odeljenja za javnu nabavku.

Od 10 žalbi, bilo je 6 usvojenih ili poslatih na ponovno razmatranje i 4 obustavljenih žalbi.

Obustavljene žalbe je TRN odbio jer podnosilac žalbe nije uspeo da dostavi osiguranje žalbe, jer su žalbe bile neosnovane i bez realnih dokaza, jer je EO ponudio višu cenu od cene dobitnika tendera, i u četvrtom slučaju podnosi-lac žalbe ponovo nije uspeo da dostavi osiguranje žalbe.

Usvojene žalbe ili one koje poslane na ponovno razma-tranje, vraćene su uz obrazloženje da su one osnovane i nalaze da je Opština Gnjlane prekršila nekoliko pravnih odredaba jer je prekršila princip selekcije kompanije sa najnižom cenom, da nije Opština Gnjlane koristila neadekvatne metode selekcije, da je prekršila princip najniže cene gde je dobitnik tendera ponudio višu cenu od ostalih operatera. U jednom slučaju je SO Gnjlane kažnjeno kaznom od 5,000 € i davanjem otkaza pravnom službeniku i kaznom od 1,000 €.

ŽALBE 2011. GODINE

2011 godine objavljeno je 7 žalbi, gde je 1 žalba bila obustavljena a ostale žalbe su bile usvojene.

Obustavljena žalba je odbijena obrazloženjem da pod-nosilac žalbe nije uspeo da ubedi komisiju da je SO Gn-jilane prekršio princip dodele tendera kompaniji sa nižom cenom.

Usvojene žalbe obrazložene su činjenicom da su osno-vane i da je SO Gnjlane prekršila nekoliko principa kao što je: princip selekcije kompanije sa najnižom cenom, gde je dobitnik tendera ponudio višu cenu od ostalih operatera, da je opština eliminisala odgovornog operatera i da je taj operater podneo dovoljno dokumentacije i da SO Gnjlane nije poštovala pravne odredbe tokom dodele ugovora.

ŽALBE 2012. GODINE

2012 godine objavljeno je 7 žalbi, od kojih su 3 žalbe usvojene, 2 žalbe su obustavljene i 2 su praćene odlu-kom o izvršenju.

Do 2012. godine vidi se da u većini slučajeva TRN je usvajao zahteve ekonomskih operatera jer je Opština u većini slučajeva kršila pravne odredbe omogućujući određenim kompanijama da dobiju tendere iako one nisu nudile najniže cene.

ŽALBE 2013. GODINE

2013. godine objavljeno je 7 žalbi, gde je 3 žalbe su bile odbijene, 3 usvojene gde se u jednom slučaju kompanija povukla od tendera s obrazloženjem da ima druge projek-te, i jedna je žalbu nezadovoljne strane obustavljena jer je zahtev bio neosnovan jer je stručni izveštaj pokazao da nije bilo kršenja od strane SO Gnjlane.

Obrazloženja za usvajanje žalbi su sledeća: kršenje pravnih odredaba od strane SO Gnjlane i neosnovano eliminisanje kompanije s obrazloženjem da nije povoljna ponuda, međutim Ekonomski sud je dokazao da se ust-vari radi o povoljnom operateru.

ŽALBE 2014. GODINE

2014. godine objavljeno je 8 žalbi, od kojih su 2 žalbe obustavljene, 3 usvojene, i jedna odluka izvršenja, kao i 1 žalba koju je povukao podnosilac žalbe.

Opet TRN usvaja žalbu s obrazloženjem da je SO Gnjlane napravila prekršaje tokom dodele ugovora kršeći pravne odredbe i principe selekcije najpovoljnijih ponuda.

Ostale žalbe su obustavljene jer podnosioci žalbe nisu uspjeli da podnesu dokaze i da su njihove žalbe bili neosnovane.

ŽALBE 2015. GODINE

2015. godine objavljeno je 10 žalbi, i sve su bile usvojene za dalje razmatranje. Podnosioci žalbe su povukli 3 žalbe nakon objavljivanja datuma žalbe, a 7 žalbi je usvojeno za dalje razmatranje.

Opet govorimo o kršenju pravnih odredaba, pošto veliki broj usvojenih žalbi ukazuje da SO Gnjlane krši pravne odredbe i ne pridržava se uopšte principa kao što je: princip ekonomski najpovoljnije ponude, ili kršenje određenih članova.

U jednom slučaju je jedan operator podneo žalbu u vezi tendera u Opštini Gnjlane iako nije imao osnov za žalbu, ali je tvrdio da dobitnik ima dugove prema PAK-u, između ostalog. Nakon analize primećeno je da operator nema pečat i potvrdu PAK-a, i mada je TRN doneo odluku da se obustavi dodela ugovora, operator je ipak dobio tender.

FINANSIRANJE POLITIČKIH STRANAKA

Revidirani finansijski izveštaji objavljeni su samo za period od 2009.-2012. Centralna izborna komisija nije nikad objavila finansijske izveštaje političkih stranaka pre 2009. godine pošto je te izveštaje revidirao OEBS.

Finansijski izveštaji političkih stranaka nakon 2013. godine nisu revidirani jer Skupština Kosova nije uspela da izabere revizorsku kompaniju.

Tokom 2007-2015 opštinom Gnjlane su upravljale dve najveće političke stranke, PDK i LDK.

Tokom 2009.-2012. LDK je prikazala 99,685 € prihoda od donacija, od kojih 76,811 € od fizičkih lica i 22,874 € od pravnih lica.

2009. godine revizor je uočio da je LDK prodala nekretnine u vrednosti od 380,000 €, kršeći Pravilnik 01/2008, član 17. Finansiranje političkih subjekata, paragraf. 17.4 koji kaže: "Registrovana politička partija ne sme da se bavi nikakvom komercijalnom ili profitnom aktivnošću, osim što može da prodaje materijal, kao što su publikacije i poster koji nose logo ili akronim partije, čija ukupna vrednost ne prelazi dve hiljade (2.000) evra godišnje".

2010. godine LDK je morala vratiti donatorima 2,856.95 €, jer je prekoračila dnevnu dozvoljenu granicu primanja donacija.

Tokom 2009-2012, PDK je primio donacije u iznosu od 502,084 evra od fizičkih i pravnih lica.

U puno slučajeva revizor je uočio prekoračenje troškova tokom predizborne kampanje, ili prekoračenje limita primanja donacija tokom dana.

VEZE IZMEĐU BIZNISA I POLITIČKIH STRANAKA

Na osnovu podataka RKJN-a koje smo uporedili sa podacima KARB-a i finansijskim izveštajima političkih partija, pronašli smo 15 preduzeća koja su finansirala političke stranke i dobile su tendere u Opštini Gnjilane.

Ova preduzeća su dobila 19.5 miliona evra od Opštine Gnjilane.

Preduzeća koja su finansirala PDK tokom 2009-2012 dobila su najviše tendera.

PDK je dobio donacije u vrednosti od 60,000 € od 15 preduzeća koja su dobila tendere od Opštine Gnjilane.

VLERA E DONACIONEVE TË PRANUARA NGA PDK, NGA KOMPANITË QË KANË MARRË TENDERË

Arianiti-a	€ 500.00
Bejta Commerce	€ 10,000.00
Elmak	€ 1,000.00
C D C	€ 2,000.00
Engineering	€ 2,000.00
Euro trans	€ 11,000.00
Magjistranja	€ 5,000.00
Mega	€ 10.00
Merkatori	€ 500.00
Metali	€ 1,000.00
Riza trans	€ 8,500.00
Viva Print	€ 1,000.00
Vizion Project	€ 1,000.00
Compact Group	€ 2,577.00
Tali	€ 20,000.00

VLERA E TENDERËVE TË FITUAR NGA KOMPANITË QË FINANCUAN PDK-NË

Arianiti-a	€ 1,211,123.11
Bejta Commerce	€ 5,707,631.11
Elmak	€ 94,765.45
C D C	€ 1,331,506.00
Engineering	€ 171,747.00
Euro trans	€ 1,062,239.15
Magjistranja	€ 3,271,045.23
Mega	€ 522,781.23
Merkatori	€ 145,685.05
Metali	€ 62,750.00
Riza trans	€ 352,519.00
Viva Print	€ 647,955.55
Vizion Project	€ 222,217.00
Compact Group	€ 151,236.00
Tali	€ 4,572,997.90

Ova preduzeća su dobila **120 tendera** u iznosu od **19,150,000.00 €**.

Savez za budućnost Kosova (AAK) je dobio donaciju u vrednosti od 20,000 €. Ovo preduzeće je dobilo tri tendera u vrednosti od 200,000.00 €.

	Tendera	Iznos
PETROL COMPANY 	3	€ 200,000.00

Pokret Vetëvendosje je dobio donacije od tri preduzeća u iznosu od 950 €, dva preduzeća su takođe finansirala PDK. Ova tri preduzeća su dobila oko 30 tendera u vrednosti od oko 5 miliona evra.

HAXHI JAHA LVV 	Tendera 3	Iznos € 67,635.00
TALI PDK-LVV 	Tendera 26	Iznos € 4,572,997.90
COMPACT GROUP PDK-LVV 	Tendera 3	Iznos € 151,236.00

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Istraživanje pokazuje da se preporuka revizora nisu adresirale tokom godina.

Na osnovu našeg istraživanja, Opština Gnjilane ima dosta problema što se tiče budžeta, posebno u oblasti javne nabavke.

Naše istraživanje i revizorski izveštaji su identifikovali dosta problema koji utiču na funkcionalnost budžeta. Između 2010. i 2015. godine identifikovani su problemi počevši od kršenja pravnih odredba javne nabavke, neefikasnih procedura javne nabavke koje nisu u skladu sa postojećim pravilima nabavke, veza ili političkih usluga kompanijama povodom dodele tendera, ugovora u suprotnosti sa Zakonom za javnu nabavku i tako dalje.

Revizor je preporučio adresiranje prethodnih preporuka međutim opet se primećuje nedostatak adresiranja preporuka od strane nadležnih opštinskih organa.

Između ostalog, Opština Gnjilane je tokom godina imala probleme sa nepoštovanjem pravnih odredba javne nabavke, sa obaveštenjima o dodeli ugovora kao i sa samom dodelom ugovora ekonomskim operaterima koji nisu ispunili kriterij adekvatnog polja delovanja na osnovu specifikacija, zanemarivanje procedura javne nabavke tokom objave tendera, itd.

Bilo je takođe poteškoća što se tiče sprovođenja ugovora, zakašnjenjem u ispunjivanju obaveza, dodelom ugovora nepovoljnim operaterima, kao i ostali problemi.

Ove stvari su prouzrokovale brojne probleme što se tiče normalnog funkcionisanja opštine u smislu troškova javnih sredstava i poštovanja zakonskih odredba, posebno onih koje se tiču javne nabavke.

Ovo su neke od preporuka revizorskih izveštaja i samog istraživanja:

- Poštovanje ugovora i ispunjavanje kriterijuma zahtevanih prema dosijeju tendera;
- Analiza i preduzimanje adekvatnih administrativnih mera u slučaju lošeg upravljanja;
- Nadoknade nadzornog organa i komisije za tehnički prijem radova da se izvrše van ugovora o izvršenju radova i da se ne uračunaju u cenu izgradnje;
- Realizacija projekata na vreme i u slučaju kašnjenja preduzimanje mera prema operaterima koji ne ispunjuju obaveza predviđene ugovorom;
- EO da podnose bankarsku garanciju o sigurnosti izvršenja radova;

- Da se procedure nabavke ne pokrenu pre obav-
ezivanja sredstava;
- Predsednik opštine treba da se osigura da se ugovori
ne potpisuju pre obavezivanja sredstava;
- Predsednik opštine treba da se osigura da kapitalni
radovi budu završeni u optimalnom vremenu i ost-
varivim ciljevima.;

Takođe, menadžment treba detaljno da analizira uslove ugovora i razlozi kašnjenja.

- Predsednik opštine treba osigurati dodatni na-
dzor komisija za evaluaciju od strane menadžera
za nabavke tokom evaluacije ponuda i u slučajevi-
ma kada se uoče indikacije međusobne saradnje
ponuđača, da se prijave kod višeg menadžmenta i da
se postupa u skladu sa zakonodavstvom;
- Predsednik treba da razmotri razloge zašto ja ugovor
dodeljen neodgovornom operateru.;

Neophodan je jači nadzor komisija za vrednovanje da bi
obezbedili pravednu procenu prema zakonskim zahte-
vima.

- Predsednik treba da razmotri identifikovane slučajeve
i da pronađe razloge i preduzme neophodne mere
za sprečavanje takvih slučajeva; Posebno treba da
poveća odgovornost odgovornih lica bilo iz zahtevne
jedinice, službenicima nabavke i menadžerima ugov-
ora. Shodno tome, treba uspostaviti dodatne kon-
trole radi osiguranja da su adresirane identifikovane
sistematske slabosti.

Sprovođenje i adresiranje preporuka treba biti prioritet
Opštine Gnjlane i relevantnih opštinskih vlasti. Imajući u
vidu preporuke tokom godina, smatramo da je potrebno
adresiranje preporuka revizora kroz sistematski proces.
To bi uticalo na adresiranje brojnih problema tokom go-
dina, i sprečavanje i neponavljanje tih problema ubuduće.

